

Juridiska avdelningen

8.10.2002

Till arbetspensionsanstalterna

LAGSTIFTNINGEN OM ARBETSLÖSHETSSKYDD REVIDERAS

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om utkomstskydd för arbetslösa och om ändring av lagar som har samband med den (RP 115/2002)

1

PROPOSITIONEN SYFTAR TILL EN LAGSTIFTNINGSHELHET SOM
REGLERAR UTKOMSTSKYDDET VID ARBETSLÖSHET

I sin proposition till riksdagen föreslår regeringen att lagstiftningen om utkomstskyddet för arbetslösa revideras i sin helhet. I den nya lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall ingå de bestämmelser om utkomstskydd vid arbetslöshet som nu finns i olika lagar. Det föreslås att i lagen införs bestämmelser om arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd och stöd för långtidsarbetslösas frivilliga studier, dvs. utbildningsdagpenning. Samtidigt skall de separata lagarna och bestämmelserna om utkomstskydd vid arbetslöshet som finns i olika lagar slopas.

Förslaget utgör en del av en lagstiftningshelhet som syftar till att göra lagstiftningen om utkomstskydd klarare.

Det föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa struktureras så att den indelas i avdelningar efter ämnesområde och att avdelningarna indelas vidare i kapitel.

Lagen föreslås träda i kraft i början av år 2002.

2

DE VIKTIGASTE ÄNDRINGSFÖRSLAGEN

Trots att förslaget i huvudsak är av lagstiftningsteknisk natur, ingår där också vissa ändringar som närmast gäller den inkomstrelaterade dagpenningen. Förslaget gäller alltså närmast förutsättningarna för dagpenning, dagpenningens nivå och den maximitid under vilken dagpenning utbetalas.

Juridiska avdelningen

8.10.2002

I det följande ges en kortfattad redogörelse för de ändringsförslag som åtminstone pensionsanstaltarnas kundrådgivning behöver känna till.

2.1

Arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning ändras

Det föreslås att granskningsperioden för arbetsvillkoret, som måste uppfyllas för att få dagpenning, förlängs till 28 månader för arbetstagare som första gången ansöker om arbetslöshetsdagpenning. Den nuvarande granskningsperioden omfattar 24 månader. Arbetsvillkoret, dvs. den förvärvstid som den arbetslöse måste ha uppfyllt under en period på 28 månader innan han blev arbetslös skall vara 10 månader på samma sätt som i dag.

Arbetsvillkoret för löntagare som på nytt blir arbetslösa skall däremot förkortas till 8 månader (nuvarande villkor 10 månader), men granskningsperioden skall fortfarande vara 24 månader.

En medlem av en företagarkassa som efter att ha blivit löntagare och utträtt ur företagarkassan inom en månad ansluter sig till en löntagar-kassa, skall av den tid som han eller hon har varit i arbete som kassamedlem och försäkrad i företagarkassan få räkna sig till godo högst 11 veckor till arbetsvillkoret för inkomstrelaterad dagpenning.

I arbetsvillkoret för företagare föreslås ingen ändring.

2.2

Rätt till tilläggsdagar

Den som får arbetslöshetsdagpenning (gäller både grund- och inkomstrelaterad dagpenning) skall kunna ha rätt till dagpenning också efter det att han eller hon har uppfyllt maximitiden 500 dagar. För att få tilläggsdagar enligt nuvarande villkor krävs det endast att arbetstagaren har fyllt 57 år innan dagpenning har betalats för 500 dagar.

Avsikten i regeringspropositionen är att den nya rätten till tilläggsdagar skall ersätta rätten till arbetslöshetspension för dem är födda år 1950 och senare. Det föreslås att ett nytt krav på arbetshistoriens längd införs, för att man skall kunna omfattas av den nya rätten till tilläggsdagar och att den nedre åldersgränsen för tilläggsdagar höjs.

Företagare skall emellertid inte ha rätt till tilläggsdagar ens enligt den nya lagen.

Juridiska avdelningen

8.10.2002

2.2.1

Före 1950 födda personers rätt till tilläggsdagar

Det föreslås att arbetstagare som är födda före år 1950 skall ha rätt till tilläggsdagar på oförändrade villkor också efter det att den nya lagen har trätt i kraft.

2.2.2

Födda år 1950 eller senare och rätten till tilläggsdagar

För att en person som är född 1950 eller senare skall få rätt till tilläggsdagar med arbetslöshetsdagpenning, krävs att

- personen har fyllt 59 år innan 500 dagar med dagpenning har uppfyllts och att
- han när de 500 dagpenningdagarna uppfylls har arbetat åtminstone fem år enligt arbetspensionslagarna under de senaste femton åren.

Enligt förslaget kan tilläggsdagar betalas till utgången av den månad då arbetstagaren fyller 65 år (numera till utgången av den månad då arbetstagaren fyller 60 år). Det förutsätter att arbetstagaren är inregistrerad som arbetslös arbetssökande på Arbetskraftsbyrån.

Höjd inkomstrelaterad dagpenning för tilläggsdagar

För att den inkomstrelaterade dagpenningen bättre skall motsvara den nivå som pensionen skulle ha, föreslås att dagpenningen för tilläggsdagar betalas till ett förhöjt belopp. Denna rätt skall gälla personer

- som fram till den tidpunkt då deras rätt till tilläggsdagar har börjat har varit medlemmar i en löntagarkassa i minst fem år och att
- de har en minst 20 år lång arbetshistoria bakom sig.

2.3

Övriga ändringar

2.3.1

Större flexibilitet i jämkningen av arbetslöshetsskyddet

Det föreslås att arbetslöshetsskyddet för dem som utför tillfälligt heltidsarbete skall förbättras så att inkomsten av endast sådant tillfälligt heltidsarbete som varar högst två veckor (nuvarande villkor fyra veckor) skall jämkas med dagpenningen. Om heltidsarbetet varar över två veckor skall personen betalas ojämkad dagpenning för de dagar han eller hon är arbetslös.

Juridiska avdelningen

8.10.2002

Det föreslås vidare att jämkad dagpenning kan på basis av sökandens anmälan betalas i förskott i situationer där löneuppgifterna som behövs för utbetalningen av dagpenningen ännu inte finns tillgängliga.

2.3.2

Delinvalidpensions- eller deltidspensionstagares arbetslöshetsdagpenning

Den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen för en person som får eller har fått delinvalidpension eller deltidspension bestäms redan nu och skall också enligt den nya lagen bestämmas enligt den situation som rådde när pensionen började.

Samma princip skall också gälla den som varit alterneringsledig, som fått deltidstillägg eller har haft partiell vårdledighet.

Enligt förslaget skall också den arbetsinkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning för företagare som får eller har fått delinvalidpension eller deltidspension bestämmas utgående från den situation som rådde när pensionen började.

2.3.3

Avslagsbeslut på ansökan om invalidpension efter maximitiden för sjukdagpenning

Förslaget preciserar den gällande bestämmelsen om en persons rätt till arbetslöshetsdagpenning så att den överensstämmer med vedertagen tillämpningspraxis i situationer där personen redan har fått sjukdagpenning för maximitiden och anses fortfarande arbetsförmögen, men har ändå inte beviljats invalidpension.

Personen skall i princip ha rätt till arbetslöshetsförmån, om pensionsansökan har avslagits eller fortfarande är anhängig. Om personen har ett gällande anställnings- eller tjänsteförhållande, förutsätter rätten till arbetslöshetsförmån dessutom att personen har tagit reda på om han eller hon har möjlighet att återgå i anställning hos sin arbetsgivare i sådana uppgifter som motsvarar arbetsförmågan. Om arbetsgivaren inte kan erbjuda lämpligt arbete, har personen rätt att få arbetslöshetsdagpenning. Också i sådana situationer förutsätter rätten till arbetslöshetsdagpenning alltid att sökanden är registrerad som arbetslös arbets sökande vid Arbetskraftsbyrån.

2.3.4

Invalidpension från en annan stat inget hinder för arbetslöshetsförmån

Enligt förslaget skall invalidpension som har beviljats enligt en annan stats lagstiftning inte vara ett hinder för att få arbetslöshetsdagpenning från Finland, om en persons ansökan om invalidpension har avslagits i Finland eller om han inte har ansökt om pension i Finland. I övrigt skall

Juridiska avdelningen

8.10.2002

den som ansöker om arbetslöshetsdagpenning emellertid uppfylla villkoren för dagpenning. Invalidpension som beviljats från en annan stat inverkar minskande på arbetslöshetsförmånens belopp.

2.3.5

Periodisering av semesterersättning som betalas när anställningen upphör

Både i fråga om grund- och inkomstrelaterad dagpenning skall semesterersättning alltid periodiseras på grundval av den senaste lönen. Detta förfarande tillämpas numera i praktiken på dem som får grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd. För periodiseringstiden skall det inte betalas någon arbetslöshetsdagpenning.

Periodiseringen av semesterersättningen görs endast när den har betalats på grundval av heltidsarbete. Semesterersättning som betalats på grundval av deltidarbete när anställningsförhållandet upphörde beaktas som jämkad inkomst under denna jämningsperiod.

2.3.6

Indexjustering av den lön som dagpenningen baserar sig på

Det föreslås att när delinvalidpension eller deltidspension som fortsatt utan avbrott i minst tre år upphör skall den lön som betalats innan pensionen började och som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning uppräknas med APL-index enligt tidpunkten och nivån för den dag dagpenningen börjar betalas ut. En sådan indexjustering görs inte enligt nuvarande bestämmelser.

2.4

Avgångsbidraget som en del av inkomstrelaterad dagpenning och avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg som en del av arbetslösas utbildningsförmåner

Enligt förslaget skall avgångsbidraget fogas till utkomstskyddet för arbetslösa så att den som blivit uppsagd av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker och får inkomstrelaterad dagpenning skall få denna dagpenning förhöjd för en period på 130 dagar.

För att få förhöjd inkomstrelaterad dagpenning krävs att

- arbetssökanden har förlorat sitt arbete av sådana ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker som avses i 7 kap. 3, 4, 7 eller 8 §,
- att arbetssökanden har varit medlem av en löntagarkassa i sammanlagt minst fem år före uppsägningen och
- har en arbetshistoria på minst 20 år bakom sig.

Juridiska avdelningen

8.10.2002

Avsikten är att avgångsbidraget och avgångsbidragets vuxenutbildnings-tillägg slopas i början av år 2003. Regeringens proposition om detta avlåts separat.

Man kan ansöka om avgångsbidrag retroaktivt inom två år, vilket betyder att avgångsbidrag kan komma att utbetalas fortfarande under år 2003 och 2004, om rätten till bidraget har uppkommit före lagändringen. Avgångsbidraget skall vara primärt i förhållande till den förhöjda inkomstrelaterade dagpenningen.

Utbildningsdagpenning som betalas för den tid som en arbetslös deltar i frivilliga studier skall betalas till ett förhöjt belopp för 130 dagar som ersättning för avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg. Ändringen ingår i regeringens proposition. Avsikten är att också det arbetskraftspolitiska vuxenutbildningsstödet skall höjas på motsvarande sätt. En sådan ändring skall ingå i regeringens proposition med förslag till lag om offentlig arbetskraftsservice, som avlåts separat.

2.5

Försök med sammansatt stöd

Enligt nuvarande bestämmelser kan en arbetsgivare beviljas ett sammansatt stöd för att sysselsätta sådana personer som fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden eller arbetsmarknadsstöd i 500 dagar. Det finns bestämmelser om detta i lagen om arbetsmarknadsstöd och sysselsättningslagen.

I propositionen föreslås en bestämmelse om försök med sammansatt stöd. Enligt den kan arbetsgivare som sysselsätter personer som fått arbetsmarknadsstöd i minst 200 dagar beviljas fullt arbetsmarknadsstöd i form av sammansatt stöd som kompensation för lönekostnader. Detta stöd skall betalas utan andel av sysselsättningsstöd. Stödet beviljas för högst två år. Försöket skall räcka tre år.

Hälften av det nya arbetet som utförs inom ramen för det sammansatta stödet skall räknas till godo i det arbetsvillkor som är en förutsättning för arbetslöshetsdagpenning. Så förfar man också nu i fråga om sammansatt stöd.

3

UTREDNING AV ARBETSHISTORIEN

Arbetshistorien som förutsättning för arbetslöshetsskyddet skall i allmänhet utredas med hjälp av uppgifterna i Pensionsskyddscentralens register. I arbetshistorien skall också beaktas förvärvsarbete som har utförts före 23 års ålder och även familjepolitiska stöd skall jämföras med arbete.

Juridiska avdelningen

8.10.2002

4

ÄNDRINGAR I ARBETSPENSIONSLAGARNA

I arbetspensionslagarna hänvisas till lagarna om utkomstskydd för arbetslösa. Det föreslås att en tillämpningsbestämmelse fogas till ikraftträdelsebestämmelsen i den nya lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt den gäller att om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller lagen om arbetsmarknadsstöd eller förmåner som beviljas med stöd av dem, skall hänvisningen anses avse motsvarande bestämmelser i den nu föreslagna lagen och arbetslöshetsförmåner enligt denna lag, om inte något annat följer av denna lag. Pensionsskyddscentralen utreder behovet av ändringar i arbetspensionslagarna till följd av reformen av lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa. Information om ändringarna ges senare i ett annat cirkulär.

5

REGERINGENS PROPOSITION

Regeringens proposition om revidering av bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa (RP 115/2002) finns tillgänglig på riksdagens webbsidor www.eduskunta.fi. Regeringspropositionerna kan beställas både på finska och svenska från Oy Edita Ab, tfn 020 450 04 eller per e-post asiakaspalvelu.publishing@edita.fi.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Helena Tapio

Pirjo Posti